

[Undervisningsministeren.]

betydeligt Beløb, ved Beregning af Stats-tilskuddet pr. Barn. Hertil lægges saa et Tilskud, beregnet i Forhold til Kommunerens Udgifter til deres Skolevæsen. Beregningen skal foretages af Det statistiske Departement for det sidste afsluttede Regnskabsaar og beregnes pr. Barn særskilt for København, Købstadkommunerne og Landkommunerne. Man gaar dog ikke saa vidt, som det i hvert Fald i visse Friskolekredse hævdede Princip maatte foreskrive, nemlig at give fuldt Tilskud ogsaa af Kommuneudgifterne, de saakaldte flydende Skolepenge, men foreslaar, at der her skal ydes et Tilskud paa $\frac{2}{3}$ af Kommuneudgiften pr. Barn. Det nedsatte Udvalg, der har forberedt dette Forslag, delte sig paa dette Punkt i 3 Mindretal, idet Ministeriets Repræsentanter, Departementschef Barfod og Kontorchef Torkild-Hansen, foreslog Halvdelen, et andet Mindretal $\frac{2}{3}$ og et tredje $\frac{4}{5}$ i Overensstemmelse med, hvad Dansk Friskoleforening i 1942 havde stillet Krav om. Jeg forstaar udmærket de Betragtninger, der kan gøres gældende for, at Tilskuddet ikke heller bør være alt for højt. Det bør ikke gøres alt for let at oprette Friskoler, og det er derfor naturligt at kræve et ikke uvæsentligt Offer fra de Kredse, der vil starte en Friskole, thi en saadan kan jo komme til at virke svækkende for den Kommunes Skolevæsen, hvori den er beliggende. Men naar jeg alligevel er standset ved at foreslaa $\frac{2}{3}$ — og dette har fundet Tilslutning i det andet høje Ting —, er det for det første, fordi jeg mener, at selv med dette Tilskud vil en Friskole kræve et saa væsentligt Offer af Forældrene, at de Friskoler, for hvilke der ikke er nogen væsentlig Basis, efter min Opfattelse ikke vil opstaa, og dernæst mener jeg, at Forskellen i Penge dog ikke er saa væsentlig, at den har kunnet afskrække mig.

Ved disse Tilskud, der er beregnet dels efter Statens Udgifter, dels efter Kommunernes Udgifter, bestemmes det, hvilken samlet Sum, der skal være til Raadighed som Tilskud til Friskolerne, men denne Sum — det er det, der gøres Rede for i § 9 — skal ikke fordeles pr. Barn, men deles til forskellige Formaal. Det maa nemlig indrømmes, at en Skoles Udgifter til Lærere, til Lokaler etc., ikke ændres, fordi der er et Par Børn flere eller færre i Skolen, men retter sig efter, hvor mange Klasser der findes, og hvor mange Lærere Skolen derfor har Brug for.

Først gives der da et fast Grundtilskud; dette er en Støtte for de smaa Friskoler.

Dernæst gives der et Tilskud til Lærerløn, men svarende til Halvdelen af den i sidste Kalenderaar udbetalte Lærerløn, og her foreslaas noget hidtil i Friskolen ukendt, nemlig at der fra Staten stilles Krav om, at denne Lærerløn skal svare mindst til Lønnen for en Andenlærer — det vi nu kalder andre Lærere — i Folkeskolen, subsidiært for Skoler med Elevantal under 20 — hvad der er indføjet i det andet høje Ting —, for Lærerinder, der kun underviser i smaa Klasser, Forskolelærerindeløn. Det er sikkert rigtigt at stille dette Krav, som det ogsaa stilles til andre frie Skoleformer her i Landet, og det er ogsaa tiltraadt af Friskolens Repræsentanter i Udvalget. De tit alt for lave Lærerlønninger i Friskolen har været mange af vore Friskolers svage Side. For det tredje gives der Bygningstilskud med et fast Beløb for hver Klasse, hver Fagklasse og hver Gymnastiksal. Ogsaa dette forekommer mig rigtigt. Det giver Friskolerne dels Mulighed for, dels ogsaa et Stød til at holde deres ydre Forhold paa Højde med Folkeskolens saa vidt gør lig. Hvis der saa er noget tilbage af den Raadighedssum, jeg nævnte før, og det haaber man — det har ikke været muligt at opstille nogen ganske nøjagtig Beregning herom —, skal det, der er tilbage, fordeles pr. Barn i Friskolen til Undervisningsmidler og andre Driftsudgifter.

Med Hensyn til Betingelserne for at opnaa Tilskud har Ministeriets Repræsentanter foreslaaet det gennemsnitlige Børnetal, som betinger Statstilskud, hævet fra 10 til 15, dog saaledes at alle bestaaende Skoler kan nøjes med 10 Børn, medens Friskolernes Repræsentanter i Udvalget fastholdt den hidtidige Regel om 10 Børn. Jeg har sluttet mig til Forslaget om 15. Jeg anser det ikke for heldigt, at der kan oprettes alt for smaa Skoler, maaske kun bestaaende af Børn fra et Par enkelte Hjem, og jeg mener ikke, at man fra Friskolens Side kan beklage sig herover, naar denne Skærpelse ikke rammer de bestaaende Skoler, men kun kommer til Anvendelse paa fremtidigt opstaaende Friskoler, hvortil ogsaa maa henregnes de Friskoler, der har været lukket for en Tid og først skal gaaabnes under den nye Lov.

Der er under Behandlingen i Folketinget indført den Lempelse, som jeg synes er fornuftig og rigtig, at fordi en nyoprettet Friskole et enkelt Aar gaar ned under 15 Børn, skal den ikke straks slaas ned, men den faar Lov at fortsætte saaledes, at man tager en Beregning for tre Kalenderaar; har den i Gennemsnit haft 15 Børn i disse tre